

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Mr. za inozemstvo 15.20 hr
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Topniško in izvidniško delovanje v Egiptu

Zavržen poskus napada na italijanski konvoj -- Sovražnik izgubil pet letal

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 24. septembra naslednje 850. vojno poročilo:

Na egiptskem bojišču delovanje topništva in izvidniških oddelkov. V Sredozemlju je o priliki poskusnega napada sovražnih torpednih letal na naš konvoj, ki je nepoškodovan nadaljeval plovbo, protiletalski ogenj spremljevalnih ladij zadell dve letali, ki sta treščili v morje.

Nemški lovci so sestrelili dve letali tipa »Spittfire«, eno nad Malto in drugo nad Kreta.

Sovražna letala so včeraj obstreljevala s strojnimi mesti Trapani in otok Colombaio, pri čemer so povzročila smrt ene osebe in 9 oseb ranila, nekaj bomb pa je bilo vrženih na cesto med Gelo in Licato.

V zraku nad luko Empedocle so protiletalske baterije sestrelile britansko letalo, ki se je zrušilo v plamenih.

Odlikovani junaški branilci zelenice Džala

Bojišče v Severni Afriki, 24. sept. s. Maršal Bastico se je z letalom podal v zelenico Džala, kjer je junaška posadka 6 dni vztrajala pred ponovnimi napadi številnih nadmočnih sovražnih sil. Ko je obiskal najprej posadko, ter se je prepiral o različnih poteh, ki jih je maršal Bastico podelil vojakom posadke odlikovane za vojaške zasluge, prav tako pa je odlikoval tudi vojake iz kolone, ki je v hitrem pohodu prišla na pomoč obleganim tovaršem. Ko je maršal Bastico pripel zaslužno kolono na prvi poveljnika posadke, je z visokimi besedami pohvalil vse branilce v puščavi ter povzdigoval vojaški in politični pomen njihove junaške borbe.

Na povratku iz Rusije zdesetkan konvoj

Nadaljnje nemške pomorske zmage — V štirih dneh potopljenih 19 trgovinskih ladij s 125.000 tonami ter 4 vojne ladje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 24. septembra. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje izredno poročilo:

Med Spitzbergi in Islandom so napadle nemške podmornice konvoj, ki se je vračal iz sovjetskih pristanišč v angleške in ameriške luke in je bil sestavljen iz več zavarovalnih edicij kakor pa transportnih parnikov. Po hudih in večdnevih borbah in kljub močni zaščiti so naše podmornice potopile 3 rušilce, 1 pomožno križarko in 5 transportnih parnikov s skupno 50.000 br. reg. tonami. Nadaljnji dve ladji sta bili hudo poškodovani s torpedi.

Na Atlantiku pred Afriko in v Karibskem morju so druge podmornice v konvoju in na posameznih lovih potopile 13 trgovinskih ladij s skupno 75.000 br. reg. tonami ter eno korveto in poškodovale nadaljnjo ladjo s torpednim zadetkom.

S tem je sovražna plovba v zadnjih 4 dnevih zopet izgubila 19 ladij s skupaj 125.000 br. reg. tonami, po vrhu pa še 3 rušilce in 1 korveto.

Berlin, 24. sept. s. Listi poveljujejo hrobrim nemškim podmorničarjem, ki so v kratkem času, po nedavnih velikih uspehih, dosegli zdaj nadaljnjo zmago. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da dobivajo maloštevilni transporti, ki jim uspe prihod v sovjetska pristanišča najhujše udarce, ko se zopet vračajo proti angleškim in ameriškim pristaniščem in to kljub izredno močnemu spremstvu vojnih ladij. Nadaljnjih 50.000 ton, potopljenih v Severnem morju, so izredne važnosti, ker so Angloameričani z njim izgubili nadaljnjo razpoložljivo brodovje. Izguba tudi kaže, kako je vedno učinkovita nemška blokada na teh pomorskih poteh. Ako pomislimo, da so rušilci in korvete vedno živci zaščitenih sil, ker so posebno opremljeni za borbo proti podmornicam, dobimo nov dokaz o hrobrosti nemških podmorničarjev, ki so potopili tri od teh rušilcev in eno korveto.

»Börsen-Zeitung« poudarja, da je bilo v konvoju, ki je bil napaden med Spitzbergi in Islandijo, več spremljevalnih kakor transportnih ladij, kar jasno kaže, kako hude izgube je imelo trgovsko brodovje na prvi vožnji. Ko je plulo proti sovjetskemu pristanišču, Dejstvo, da je ta konvoj iz nekega sovjetskega pristanišča hotel za vsako ceno prekoristiti Ledeno morje, kaže, kakšno je pomanjkanje zavezniškega brodovja, ki je prisiljeno izpostavljati se takemu tveganju. Smešno

je, zaključuje list, da je angleška admiraliteta prav tedaj, ko so Nemci najavili svoje nove uspehe, razširila izredno poročilo o nekakšni zmagi v Lednem morju o bitki med 45 ladjami velikega angloameriškega konvoja in močnimi nemškimi letalsko pomorskimi silami.

Vedno večja ladijska kriza Anglije in Amerike

Rim, 24. sept. s. Najboljši komentar k velikim potopitvam anglosaskih ladij v zadnjih štirinajstih dneh so alarmantni članki o vprašanju brodovja, ki jih objavljajo angleški listi. »Daily Telegraph« piše, da so vojne potrebe Rusije ne samo velike, marveč tudi nujne, še posebno zaradi tega, ker so se v zadnjih borbah porabile ogromne količine orožja in streliva ter so bila izgubljena važna industrijska središča, ki so zalagala rusko vojsko. Ne sreča je, dodaje »Daily Mail«, da nam prihajajo nujne zahteve po pomoči iz vseh strani sveta. Viri Anglosasov, izjavlja ožotno list, ne morejo ustrezati vsem tem dramatičnim pozivom na pomoč.

Zopet je vprašanje brodovja glavno vprašanje, piše »Daily Telegraph«. Zavezniki ne morejo izpolniti zahtev po pomoči, ker manjka potrebno brodovje. Vsi konvoji, ki odidejo na morje, so izpostavljeni sovražnim napadom. Junaštvo in spretnost anglosaskih mornarjev ne zadostujeta za zaščito ladij. List zaključuje svoj članek omenjajoč, da je Roosevelt jasno povedal spomladaj, da zavezniki potrebujejo mnogo ladij. Zaradi izgub v poletju je pomanjkanje brodovja še večje.

Drugi angleški listi predložijo javnosti enake argumente in podžigajo ladjedelnice, naj store vse, kar je mogoče in nemogoče, za povečanje svoje proizvodnje. S temi članki dobivajo poseben poudarek resne besede, ki jih je izgovoril Churchill v svojem pozdravu na konferenci nameščencev in delavcev ladjedelniške industrije. Poveljeval je nalogo angleških in ameriških mornarjev in delavcev v pomorski industriji, nato pa je doslovno rekel: »Brez ladij ne moremo živeti, brez ladij ne moremo zmagati. Stanje brodovja je še vedno resno. Mi potrebujemo ladje in zopet ladje.«

Ministrski predsednik, ki je rekel, da govori v imenu angleškega kralja, je pozval delavce in nameščence ladjedelnice naj pomnožijo svoje napore in dosežejo večjo proizvodnjo in naj hitreje popravljajo poškodovane ladje. Dramatični ton listov in Churchillovega apoziva razvednoti optimistične izjave, ki so jih razširile v zadnjih tednih angleška admiraliteta kakor tudi ameriške oblasti glede položaja na morju.

Berlin, 24. sept. s. Iz vojaškega vira poročajo, da boljševiki že dva meseca v množicah napadajo nemške postojanke pri Rzevu z namenom, da bi jih zavzeli. V teh borbah je bilo razpršenih doslej 35 boljševiških oklopnih brigad z 2590 tanki, ki so bili uničeni.

Aktivnost nemškega letalstva

Berlin, 24. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so bili pri Rzevu odbiti napadi krajevnega značaja, ki so jih izvedle boljševiške sile. V nekem gozdnatem predelu severozapadno od mesta so nastale izredno hude borbe. Sovražnik je skušal ponovno napasti nemške postojanke v gozdu, a je bil vedno odbit in je utrpel znatne izgube. Uničenih je bilo tudi 21 sovjetskih tankov. Nemška bojna letala in strmoglavci so bombardirali boljševiške postojanke v zaledju. Tri velika skladišča streliva so zletela v zrak. Nemški lovci so v teh akcijah sestrelili 7 sovražnih letal.

Na fronti Volkeva je bilo z nemškimi napadalnimi operacijami pridobljeno novo ozemlje. Sovražnik je skušal s silnimi napadi zadržati nemško napredovanje, a je bil po izredno hudih borbah odbit in je imel krvave izgube. Na fronti Ladoškega jezera so nemška letala bombardirala tudi sovražna taborišča, ob Nevi pa so uničila z bombami več motornih vozil in hudo poškodovala dva vlaka. V letalskih dvobojih so nemški lovci zrušili devet boljševiških letal.

Berlin, 24. sept. s. Iz vojaškega vira se doznava, da so skupine nemških bojnih letal izvedle 23. septembra silovite napade na boljševiški železniški promet na področju ustja Volge in severno od Stalingrada. Skupine so prodirle v zaledje sovjetske fronte ter so bombardirale važne oskrbovalne poti vzdolž Kaspijskega morja od Astrahana proti Kisljani. Tračnice so bile na več mestih zadete z bombami velikega kalibra in razvedane. Na železniškem odseku od Illovjinskeje proti Lamiskinu sta bila zažgana dva tovorna vlaka z vojnimi potrebščinami. Šest nadaljnjih vlakov je bilo zadetih s številnimi bombami.

Nesporazumi med Rusi in Anglosasi

Stockholm, 24. sept. s. V poluradnih washingtonskih krogih, piše dopisnik »Aftonbladet«, so zelo v skrbeh zaradi nesporazumov med Sovjetsko zvezo in ostalimi zavezniki v zvezi z letošnjo »drugo fronto«. Prav Willikeyev obisk v Moskvi je anglosasko vladno zadostno prepračil, da gledajo Sovjeti vprašanje druge fronte čisto z drugačnega stališča kakor v Londonu in v Washingtonu. Rooseveltov odposlanec ni bil v sovjetskih krogih tako sprejet, kakor je pričakoval. Predvsem ga ni Stalin sprejel takoj po prihodu, kakor je bilo predvideno, temveč šele po treh dneh čakanja. Ko je stal pred sovjetskimi diktatorjem, je ponovno slišal v najbolj kategorični obliki zahtevo po drugi fronti, ki je tudi želja vsega ruskega naroda. To dejstvo zadostja za vzemirjenje Angležev in Američanov. Američani trdijo, da ruski narod na nesrečo misli, da imajo zavezniki namen odložiti drugo fronto. V ameriških krogih takole razmišljajo: Izven debate je, da ima Rusija pravico zahtevati drugo fronto. Toda sovjetska vlada bi morala ruskemu narodu dopovedati, iz kakšnih razlogov zavezniki odlagajo te svoje namere.

Japonski uspehi na Kitajskem

Peking, 24. sept. s. Uspehi japonskih operacij v severni Kitajski, ki so bili doseženi v avgustu proti čungkingim četam, kažejo lažnost propagande Cangjajškovega režima, ki se v pomanjkanju vojaških uspehov zateka k najbolj enostavnim lažem. V preteklem avgustu so se Japonci v 1356 borbah borili proti 161.000 nasprotnikom. Ujetih je bilo 6048 sovražnikov, plen pa znaša 19 mozarjev, 8 težkih strojnic, 150 lahkih strojnic, 4750 pušk, 1035 revolverjev in druge potrebščine. Kitajci so na raznih bojiščih severne kitajske izgubili v tej dobi 7835 padlih.

Kako se je Sovjetska Rusija pripravljala na vojno proti Nemčiji

Rim, 24. sept. s. Z neizpodbitnimi dokumenti so bile že dokazane sovjetske priprave za napad na Nemčijo. Gradivo dokumentov o tej resnici se še naprej objavlja. To pot je nudil nove dokaze predsednik izvršnega odbora severno-ameriške banke Morgan. V nekem pismu, ki ga je poslal listu »New York Times« v svrhu propagandne misli, da mora Amerika za vsako ceno podpirati Rusijo, govori o pogodbi z nemčijo leta 1939. Ter potrjuje, da je s to pogodbo Rusija nameravala samo pridobiti na času in se pripraviti za boj proti Nemčiji. Predsednik, ki se imenuje v resnici Tomaž Lamon, obzaruje zelo, da je Amerika v preteklosti vodila politiko, ki jo označuje za spravljivo, ter zaključuje, da je bistvene važnosti za svet edinstvo naporov Anglosasov, Rusov in Kitajcev proti tako zvanim »napadalnim« narodom.

Nadalje Lamon izjavlja, da je za bodoči mir na svetu življenjske važnosti, da pridejo Nemčija in njene bodoče generacije med dve fronti, to je med Anglijo na zapadu in Rusijo na vzhodu, in da mora prav tako Japonska imeti dve fronti to je Kitajsko na zapadu in Ameriko na vzhodu. Odlični Lamon pa ima tekmeča v kaži. Komentator newyorškega radia, Graham Swing, je namreč trdil, da so se Rusi v prvih 21 mesecih vojne nalašč delali, kakor, da ne slišijo poziva Anglije, naj se postavijo ob njeno stran v boju proti Nemčiji, ker so smatrali, da njih priprave ne niso zaključene. Očitno je, da Lamon in Swing solidarno soglašata, ko trdita, da se je Rusija pripravljala za izdajalski napad na Nemčijo v znaku »smertniške« nacel demokracije, lažnega pacifizma in Stalinovega uničevalnega revolucionarstva.

Junaštvo in slava konjenice

Milano, 24. sept. s. V vojašnici savojске konjenice sta bili z resnobno svečanostjo proslavljeni junaštvo in slava polka na vzhodni fronti. Pred štirimi eskadroni so se zbrali Nj. Vis. grof Turinski in vojvoda Pistojski, zastopnik Bergamaskega vojvode, poveljnik teritorialne obrambe, inšpektor konjeniških polkov Italije, zastopniki oblasti in mestni prvaki ter oficirji Vojske, Milice in Letalstva. Po svečanosti je polkovnik Cocetti-Weiss, ki je bil odlikovan v Rusiji in se je vrnil, prikljical v spomin legendarno nalogo polka ob Donu ter izrekel na koncu fašistični poziv padlim, na katerega so zbrani odgovorili s ponosnim »Tu sem«. Nj. Vis. grof Turinski se je razgovarjal s svojci padlih in jih tolažil. Po pozdravu Kralju in Duceju so odmevali zvoki kraljevega marša in Giovinezze. Nato so konjeniki defilirali pred princem in zastopniki oblasti.

Nemško-rumunsko krvno bratstvo

Bukarešta, 24. sept. s. Podpredsednik ministrskega sveta Mihael Antonescu se je z letalom vrnil iz Hitlerjevega glavnega stana v Bukarešto.

Berlin, 24. sept. s. Berlinski tisk objav-

lja kakor že prejšnji teden z velikim poudarkom poročilo o obisku Mihaila Antonescu pri Hitlerju, poveljujoč pri tem tesne idealne in materialne vezi, ki vežejo Nemčijo z Rumunijo. Rumunska vojska, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, se je borila ramo ob ramo z nemško od zmage do zmage v Besarabiji, pri Odesi, na Krimu, pri Sevastopolu in Novorosijsku ter se zdaj bori z izbranimi četami še bolj vzhodno. Tesno združeno z vojaškim zavezništvom je tudi politično zavezništvo, ki se bo nadaljevalo in poglobilo vedno bolj v bodočem mirnem času. Nič manj važni so gospodarski odnosi, na katere je opozoril minister Funk ob svojem nedavnem obisku v Bukarešti.

Nov madžarski obrambni minister

Budimpešta, 24. sept. s. Madžarski regent je poveril ministristvo za narodno obrambo generalu Viljemu Nagyju, ker je general Karel Bartha demisioniral. Novi minister za narodno obrambo je 59 let star in eden izmed najodličnejših oficirjev madžarske vojske. Rodom je iz Transilvanije in je napravil odlično vojaško kariero. Sodeloval je pri zopetni zasedbi severne Madžarske ter vkorakal na čelu svojih čet v Kasso in dve leti nato v Kološvar v severni Transilvaniji. Nazadnje je bil poveljnik armadnega zbora v Kološvaru.

Indi pobijajo angleške oficirje

Naradžajoče sovraštvo prebivalstva proti Angležem

Bangkok, 24. sept. s. V izvršnem svetu pravosodnega ministrstva je eden izmed zastopnikov indijske vlade povedal, da so kmetje linčali posadko nekega vojaškega letala, ki je moral po obstreljevanju indijskih upornikov pristati. Dogodilo se je to pretekli petek. Na isti seji se je odkrilo, da so kmetje v pokrajini Bihar s sulicami ubili enega oficirja in štiri vojake, ki so se z avtomobilom ustavili v nekem podeželskem kraju. V nekem drugem kraju sta bila ubita dva angleška oficirja, ko sta pregledovala neko novo letališče.

V Minapurju je več tisoč Indijcev, ki so nenadoma vdrli iz vseh hih napadli policijsko stražnico. Policija je streljala skozi okna stražnice na množico s strojnimi, toda množica je prevladovala. Več policajev je bilo ubitih, dva so pa podivjani demonstranti polili s petrolejem in zažgali. Množica je napadla policijsko kasarno in na poslopju razobesila veliko kongresno zastavo.

V zadnjih dneh je bilo ubitih mnogo angleških oficirjev v pokrajini Bihar in v združenih pokrajinah. Njih imena so bila objavljena na seji. Angleške oblasti so v resnih skrbah zaradi teh dogodkov, ki odkrivajo, da je nastalo v indijskih masah sovraštvo proti Angležem. Brutalno zatiranje ljudskih demonstracij s pomočjo policije in čet je razburilo ljudstvo. Sprva je vlada podkrajna podcenjevala gibanje Indijcev, danes

pa uporniško gibanje vzbuja pozornost oblasti v New Delhiju in Londonu, kajti gibanje se na vse strani širi.

Rim, 23. sept. s. Ponosno prebujenje indijskih patriotov povzroča skrb angliškimi voditelji, ki ne vedo, kako bi se usmerili in kakšna sredstva bi uporabili, da ne bi izgubili »bisera angleške krone«. Strašno dilema podkralja Indije in vladajočih v Londonu je bila, ali bi bila bolj umestna pogajanja ali sila. Razdraženi zaradi neprestanih porazov, zlasti pa iz atavističnih razlogov so se Angleži končno odločili za silo. Tako so bili aretirani Gandhi in ostali voditelji kongresa, pričeli so se množestveni izgoni, sumljive smrti patriotov v ječah, vsakdanje streljanje na množico nacionalističnih demonstrantov. Vse to pa še ni dovolj angleški besnost, kakor je sklepali po članku, ki ga je objavila zadnja številka angleške politične revije »The New Statesman and Nation«, ki trdi, da je streljanje ob hudih incidentih, ki se pojavljajo v Indiji, pač neizbežno sredstvo za razpršitev množic nacionalistov. Ker se Indijci zavedajo, da morajo čete in policija uporabiti silo, je potrebna tudi s stališča prejšnjih odnosov med Angleži in Indijci zopetna uvedba strašne telesne kazni bičanja. Da bi potlačili upravičena stremeljenja indijskega prebivalstva, uporabljajo torej Angleži, ki hinavsko trdijo, da se borijo za ideale svobode in enakosti, najbolj ponižujoča odvrtna sredstva.

Farma in vrtovi ob Kollmanovem gradu

Mestno vrtnarstvo že uporablja lepa zemljišča ob gradiču za svoje vrtove — Poskusno pridelovanje kruze

Ljubljana, 25. septembra. V Ljubljani bi težko našli lepšo lego in prikopnejši kraj, na kakršnem je t. i. Kollmanov grad pod Rožnikom. Ljudje imenujejo »Kollmanov grad« vse posestvo, ograjeno ob Večni poti res z grajsko ograjo. »Grad« je pa v resnici le gradič, ena izmed starejših vil, a stoji na samem in malo višje, pa se zdi precej mogočno poslopje, zlasti v tako lepem okviru, sredi velikih, skrbno negovanih trat in za lepimi smrekami. Po legi in urelitvi je posestvo res podobno gradovom, toda ne zastarelim, temveč novejšim, v kakršnih živijo bogati posestniki tu in tam še dandanes. Trgovci Kollman, eden zadnjih velikih izumirajočih ljubljanskih debrovnikov, je prepustil svoje področje posestvu s. i. j. m. Potarje je posestvo prevzela mesna občina in ga namenila za mestno vrtnarstvo, ki se bo postopno preselilo iz Tivolija pod Rožnik. Prestavili bodo tudi velike rastlinjake.

Zemlja ob gradiču po večini ni bila obdelana; tam so se razprostirale zelene trate, ki so jih preprezale bele sprehajalne poti. Zato ni bilo prave vrtnice zemlje, kakršno potrebujejo vrtnarji, venar se je doslej, v sorazmerno kratkem času, spremenilo že precej veliko zemljišče v vzorno obdelane vrtove. Tu je več prostora in lega je tudi lepša kakor v Tivoliju, kjer je imelo vrtnarstvo vrtove doslej. Našli bodo tudi lahko lep prostor za rastlinjake. Reči smemo, da im. mestno vrtnarstvo najljepši, res vzoren prostor ter da bi ne mogli najti nikjer v Ljubljani lepšega.

Pozimi in spomladi je zaslovela pod Rožnikom ob Kollmanovem gradiču prava koroška farma. Meščani so se radovali, da se bodo na vrtniški poti, ki jo bodo vodili od Tivolija do Rožnika, lahko sprehajali. Zvedeli so, da farma zalaga z mlekom Delavski dom. Marsikdo si je začel, da bi imel tudi on vsaj eno tako lepo žival, ki bi mu dajala mleko.

Želja se je nekaterim tudi izpolnila, kajti med je m. so razprodali večino koz; zdaj jih rede le še 15, med tem ko so jih prej imeli okrog 40. Razumljivo je, da kozja farma in vrtnarstvo nista priporočljiva na enem in istem zemljišču. Živali so redili, da so koristno uporabljali krmo, ki so jo pridelali ob gradiču. Toda vse krme na tem zemljišču tudi ni bilo dovolj in bilo je treba še nekaj dovažati od druge. Kozam so morali tudi določiti ter ograditi od vrtove ločen pašnik, da niso delale škode. Zato je pa bilo treba tudi razprodati precej živali in tako se je farma zelo zmanjšala.

Tola ob gradiču, v gospodarskih poslopih, je še ena farma; rede namreč tudi kunce, res lepe živali. Pravimo »farme«, ker rede okrog 220 kuncev, torej toliko kakor le redko kateri rejec v Ljubljani. Tu bi se tudi nekateri naši rejci, ki so se oprijeli reje brez primernih izkušenj in dovolj velike ljubezni do živali in dela, tudi lahko marsičesa naučili. Živali skrbno negujejo in krmijo. Ne smete misliti, da kunce stradajo, ker jih je toliko. Vtis, da je to pravo posestvo, se še poglubi, ko pogledaš tudi v konjski hlev, kjer stojita dva dobro rejena belca, ki je potrebujejo za razne vožnje.

Na velikem zemljišču pa ni le vrtove, kjer goje razno cvetje in druge okrasne rastline in zelenih trat, temveč tudi precej velika njiva, kjer zdaj zori koroza. Precej so je že potrgali. Pridelale je res lep. Suša tu ni mogla do živega koruza. Škoda, samo, da se naši pridelovalci koroze v mestu niso mogli tu učiti, kako je treba pridelovati korozo, v kakšni razdalji jo kaže saditi, kako okopavati itd., ker je njiva preveč oddaljena od cest. Zemlja je tam precej vlažna, zato sniža ni škodovala. To korozo omenjamo v glavnem zaradi tega, ker so jo pridelovali na poskušajo. O začetnem poizkusu pa bomo spregovorili prihodnje, ko bodo zbrani že vsi podatki in ko bo dozorela vsa koroza.

Določbe o ureditvi šolstva

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na veljavne predpise bišve jugoslovanske države o ureditvi šolstva, smatrajoč za potrebno urediti to snov skladno s sedanjimi potrebami javnega šolstva in ustrežno sporazumu z ministrstvom za narodno prosveto:

Cl. 1. Na šolah Ljubljanske pokrajine se začne šolsko leto 1. oktobra in konča 30. septembra. Redni pouk se prične v mestu Ljubljani 1. oktobra, v pokrajini pa 3. novembra in se konča 28. junija. V šolskem letu 1942-43 se prične pouk, razen v mestu Ljubljani, dne 3. novembra. Za razreče, ki se končujejo z zaključnimi izpiti kakršne koli vrste, določa Visoki komisar konec pouka z odlokom.

Cl. 2. Pouka ni na dneve, našteje v členu 2. naredbe Visokega komisarja št. 105, z dne 19. septembra 1941-XIX. Trajanje božičnih in velikonočnih počitnic določa z odlokom Visoki komisar.

Cl. 3. Potrebne dopolnilne spremembe v urnikih in učnih načrtih določa z odlokom Visoki komisar.

Cl. 4. Realna se odpravlja. Odpravi se postopno tako, da se v šolskem letu 1942-1943 nadaljuje pouk samo v VI., VII. in VIII. razredu.

Cl. 5. Klasična gimnazija in realne gimnazije se delijo na triletni nižji in petletni višji tečaj. Zaključni izpit nižjega tečaja opravljajo dijaki, ki dovršijo tretji gimnazijski razred.

Cl. 6. V šolskem letu 1942-43 opravljajo zaključni izpit nižjega tečaja tudi dijaki, ki dovršijo IV. razred.

Cl. 7. S to naredbo se razveljavljajo vse druge, njej nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.

Ljubljana, 17. septembra 1942-XX.
Visoki komisar Emilio Grazioli

Romani, Dobra knjiga

Ljubljana, 25. septembra. Kakor je čitateljem že znano, bo pričela oktobra izhajati v založbi Narodne tiskarne nova knjižna zbirka »DOBRA KNJIGA«. Prinašala bo zanimive in napete literarne pa visoko vredne romane domačih in najboljših svetovnih avtorjev. Cena je tako nizka in plačilni pogoji tako ugodni, da bo nakup romanov DK omogočen najširšemu krogu.

Pričenši z mesecem oktobrom bo naročnikom naša zbirke na razpolago vsak mesec po ena odlična knjiga. Naš program obsega vrsto romanov, ki bodo deloma originalni, deloma pa prevodi znanih del svetovne literature, ki so že drugod dokazali svoj prodorni uspeh z izredno visokimi nakladi. S polno pravico se bo ta nova zbirka imenovala »Dobra knjiga«.

V prvi seriji DK bomo objavili nov roman Mire Pucove. Pod naslovom »Tiha voda« nas pisateljica povede v podeželsko idilo, ki pa se kmalu sprevrže v vihar napetih dogodkov.

Kot drugo knjigo pripravljamo roman Arnolda Fraccarolija »Gravica Walewska«. Tu nas pisatelj seznani s prelestno in viharo panoramo napoleonske dobe, v kateri se pojavijo poetična postava lepe žene, velike Napoleonove ljubice.

V skrivnostno življenje bližnjega vzhoda nas popelje tretja knjiga DK. Švicarskega pisatelja Johna Knittela roman »El Hakim«, nenadkritljiv prikaz iz življenja egiptskega zdravnika.

To so prvi trije romani DK, ki bodo izšli še letos. Pripravljamo pa seveda tudi še knjige za prihodnje leto. Iz nordijske literature smo izbrali ljubzenski roman Trygve Gulbrandsena »In večno pojo gozdovi«. To delo ne spada med one temne nordijske proizvode, ki se jim naš čitatelj tako težko približa, temveč je polno svetlobe in optimizma.

Na daljnih otokih Južnega morja se odigrava znan roman Jacka Londona »Jerry

z otokov«, epochalni roman Louisa Bromfielda »Veliko deževje« pa nas povede v pravilno deželo Indijo. Naše čitatelje občinstvo bomo dalje seznanili z deli Pirandella in Maria Puccinija, katerih imeni sta si pridobili svetovni sloves. Prišli bomo znamenito Aubryjevo »Cesarico Evgenijo« in velozanimiv roman Nore Lofta »Gospodar svoje usode«.

Vsaka knjiga bo obsegala 250 do 300 strani in bo veljala za naše naročnike broširana 8 lir, v boljši opremi in vezana v platno pa 18 lir. Tudi če niste naročnik »Slovenskega naroda« ali »Jutra« se lahko naročite na zbirko za 9 lir, odnosno 20 lir mesečno, to se pravi za eno knjigo. Naročba je obvezna za eno četrtletje.

Kakor rečeno, izide prva knjiga že v prvi polovici oktobra. Zato pohitite z naročilom, ker veljajo navedene izredno nizke cene le za one, ki se vnaprej prijavijo kot naročniki DK, medtem ko bo pozneje v podrobnih prodajni cena višja.

Z Gorenjskega

— Najstarejši občan Mojstrane umrl. Na svojem posestvu v Mojstrani je umrl nedavno najstarejši občan občine Mojstrane — Dvojce Josip Košir, po domače Lipnikove oče, star 91 let. Pokojni je bil ustanovitelj gasilnega društva v Mojstrani in pionir motoriziranega gasilstva na Gorenjskem. Po njegovi zaslugi si je gasilno društvo v Mojstrani kot prvi v Sloveniji nabavilo motorno brigalino. Največje veselje je imel mož s čebelami. Do zadnjega je bil zanimal za svetovne dogodke. Nad 40 let je bil občinski svetnik.

— Otvoritev zimske pomoči v radovljiskem okrožju. Na svečanem zborovanju je otvoril okrožno vodja dr. Hochsteiner nedavno pred zbranimi tovariši stranke in rojaki četrti vojni zimske pomoči. Kino dvorana v Radovljici je bila lepo okrašena in vojaška godba je še povzdignila svečanost. Okrožni vodja je pojasnil zborovalni pomen zimske pomoči in jih pozval naj sestavijo vse svoje moči, da bo uspeh nabiralne akcije čim večji.

— Odpravnina lastnikom jugoslovenskih državnih zadolžnic. Nemška vlada je sklenila z vladami drugih nasledstvenih držav bišve Jugoslavije 22. julija pogodbo o premožnjaško pravnih odnosih. Po tej pogodbi bodo dobili lastniki jugoslovenskih državnih zadolžnic odpravnino v 8 in pol odstotnih nemških zakladnih bonih. Pogoj za to je prijava in odstop državnih zadolžnic. Prijavi rok je bil določen na 15. oktober. Prijava in odstop sta obvezna za vse, ki so imeli 1. decembra 1941. svoje bivališče ali sedež v Nemčiji, vključno protektorat, Alžirsko-Lotariško, Luksemburg ali v osvobojenih krajih Spodnje Štajerske, Koroške in Kranjske. Dokazati pa morajo, da so imeli državne zadolžnice že 15. oktobra 1941. Razglas nemškega državnega ministra določa tudi višino odpravnine.

— Predavanje o doživljajih v Rusiji. Na zadnjem zborovanju krajevne skupine na Jesenicah je predaval dipl. ing. Emil Bahr, uslužben pri Krajski Industrijski družbi o sedanjih Rusiji. Pred leti se je ing. Bahr izselil v Rusijo, kjer je ostal tri leta. Bil je v Stalingradu in Ferni. Predaval je o svojih vtisih in doživljajih.

— Tudi Gregorčičev pajdaš pade! Nedavno smo poročali, da je bil ubit na Nemčiji vodja gorenjskih upornikov Josip Gregorčič z Jesenic, in da je padlo poleg njega še 32 upornikov. 14. t. m. je pa padel v Udenborštu tudi Gregorčičev pajdaš Janez Perko. Perko je ubil uradnika — živnozdravnika Bedenka iz Kranja. Poleg njega je padlo 28 upornikov, 33 jih je pa bilo ujetih. Perko ima na vesti smrt čevljarja Kuharja iz Duplice, kovaškega mojstra Franca Berka od Sv. Ane pod Ljubljem, čevljarja Ferdinanda Perka in delavca Janeza Verdierja iz Kokre, kmetja Janeza Megliča od Sv. Ane, kmeta Jurija Rozmana v Gornjem Lomu, pod Sv. Katarino, bolniškega namestnika Josipa Škerjanc in njegove žene na Golniku, tesarskega mojstra Josipa Jenka v Gornjem Brniku in župana Ernesta Lukanca v Ko-

Nov čas zatemnitve

Isolki komisar Ljubljanske pokrajine, glede na lastni odredbi z dne 6. junija 1941/XIX št. 42 in 29. avgusta 1942/XX št. 165, in smatrajoč za potrebno, da se določi nov čas za izpolnjevanje določb o zatemnitvi odreja:

Cl. 1. Do nove odredbe se morajo izpolnjevati določbe o zatemnitvi od 20.30 do 6 zjutraj.

Cl. 2. Ostanejo nespremenjena ostala navodila, ki jih vsebuje odredba z dne 6. junija 1941/XIX št. 42.

Cl. 3. Ta odredba stopi v veljavo dne 26. septembra 1942/XX in bo objavljena v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, Ljubljana, 24. septembra 1942/XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Glasbeni tečaji v GILLovem zveznem poveljstvu

Ob obnovitvi svojega dela je žensko nadzorstvo začelo z vpisovanjem v glasbene tečaje. Za sedaj se sprejemajo le prošnje za prepuščitev k tečaju pouka igranja na harmoniko.

Članice, ki bi se hotele okoristiti s prilžnostjo, ki se jim nudi brezplačno, naj se radi vpiše v omenjeni tečaj javijo v uradih GILovega zveznega poveljstva.

voru. Med uporniki so bili tudi njegovi bratje.

— Državni sportni znak. V nedeljo bodo na sportnem igrišču KID na Jesenicah prevzemni izpiti za državni sportni znak. V raznih sportnih disciplinah nastopijo moški in ženske.

Iz Hrvatske

— Odlikovanje finskega poslanika. Poglavnik dr. Pavelić je sprejel te dni finskega poslanika dr. Talasa v poslovilni avdijenci. V znak priznanja za njegove zasluge za prijateljske stike med obema državama ga je odlikoval z velikim redom Zvonimirjeve krone z meči.

— Nov predstojnik urada za določanje cen. Za predstojnika urada za določanje cen in plač, je bil imenovan docent trgovske visoke šole prof. dr. Franjo Krajčević.

— Delavska knjižnica v Zemunu. V Zemunu je bila te dni svečano otvorjena delavska knjižnica, v kateri je zbrano mnogo dobrih hrvatskih, nemških in italijanskih knjig. Knjižnica je na razpolago tudi drugim stanovom. V njenih prostorih je čitalnica Delavske zbornice, kjer so na razpolago vsi večji hrvatski in več tujih listov.

— Ženska delovna služba. Hrvatski mladinski vodja glavni pobočnik Ivan Oršanec, je odredil, da morajo biti vključene v obvezno delovno službo tudi absolventke državnih ali zasebnih srednjih šol, odnosno njim enakih učnih zavodov. Ženska delovna služba traja eno leto in je pogoj za morebitni vpis v šolskem letu 1943-44 tudi za take absolventke srednjih šol, ki so maturirale že pred leti, pa niso nadaljevale studij.

— Premije za oddajo lanu. Hrvatski urad za določanje cen in plač je izdal naredbo o cenah lanu in konoplje. Kdor izroči svoje zaloge do 15. oktobra dobi premijo, ki znaša v I. razredu 150, v II. 100, v III. pa 55 kun za vsakih 100 kg.

— Hrvatsko-bolgarska trgovinska pogodba bo podaljšana. V Sofijo je odpotovala hrvatska gospodarska delegacija, ki se bo pogajala z zastopniki bolgarskega trgovinskega ministarstva o podaljšanju trgovinske pogodbe. Hrvatsko-bolgarska trgovinska pogodba poteče namreč 1. oktobra.

— Zakon o muslimanski veri. Pod predsedstvom državnega tajnika v pravosodnem ministertvu Asima Ugljena pripravljajo posebna komisija osnutek zakona o muslimanskih cerkvenih občinah na Hrvatski.

— Likvidacija društva upodabljajočih umetnikov. Društvo hrvatskih upodabljajočih umetnikov s sedežem v Zagrebu je prešlo v likvidacijo.

— Finsko diplomatsko zastopstvo. Finska je ustanovila v Zagrebu stalno diplomatsko zastopstvo. Za odpravnika je bil imenovan Arnaš Orönstila.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek, 25. septembra: Kleofa.
DANAŠNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Poslednji ples.
Kino Sloga: Sreča.
Kino Union: Očka za eno noč.
Slikarska razstava Tina Gorupa v Japokopčevem paviljonu, odkrta od 8. do 19. ure.
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Nedelja, 27. septembra ob 14: Mall Lord. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.
Ob 17.30: Vdova Rošinka. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

OPERA

Petek, 25. septembra ob 18.30: Rossinijev festival. Izven. Cene od 24 lir navzdol. Sobota, 26. septembra, ob 7: Seviljski brivci. Izven. Cene od 24 lir navzdol. Nedelja, 27. septembra ob 17: Seviljski brivci. Izven. Zaključena predstava. Danes: Četrtek, 24. septembra: Marija reš. j., Gerard.

Prijava premoženja športnih društev izven pokrajine

Zaupnik CONIja opominja, da poteče 30. t. m. rok za prijave, ki jih morajo vložiti športne organizacije o vsem premoženju in nepremičnem premoženju, ki ga morajo imajo v krajih, ki ne pripadajo ozemlju Ljubljanske pokrajine.

V podrobnem opozorju se na to, da mora biti popis imetja čim natančnejši ter vsebovati popolne podatke o površini, o vpisih v katastrskih knjigah, o delni in popolni vrednosti, o morebitnih dolgoviš s čim tehnolojskimi prilagami in po možnosti tudi fotografijami nepremičnin in zgradb ter načrtov in gradbenih osnutkov.

Informacije, ki bi prispele CONIju po 30. septembru ali pa nepopolne, se ne bodo upoštevale.

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento.

Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 febbraio 1943.

Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e al sottoscrittore viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonchè il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grassi e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonchè gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 4% ZAKLADNIH BONOV S PREMIAMI

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila. Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943. Sprejeti so kot gotovina kuponi dopušteni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9-letnih 4% zakladnih bonov 15. februar 1943 se isti sprejmejo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 35% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom izročenim v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio;

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grassi e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so vključene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.

Dopisovanje z vojnimi ujetniki in civilnimi vojnimi interaniranci

Ljubljana, 25. septembra

Dopisovanje z vojnimi ujetniki in civilnimi vojnimi interaniranci v kraljevini je dopustno samo s posredovanjem italijanskega Rdečega križa, avtonomne sekcije v Ljubljani, na posebnih dopisnicah, ki se daje pri poizvedovalnem uradu I. R. K. v Puharjevi ulici št. 2/I v Ljubljani ali pri poverjenstvu I. R. K. v Novem mestu, Kočevju in Logatcu.

Na eni strani teh dopisnic sme biti napisan samo naslov prejemnika in pošiljalca, drugi strani pa pismena sporočila izključno osebnemu družinskemu znanju in pisana v latinski razločno s črnim ali pisalnim strojem in italijanščini, slovenščini, nemščini ali srbohrvaščini.

Ta korespondenca se oddaja v poseben nabiralnik pri poizvedovalnem uradu I. R. K. v Puharjevi ulici 2/I, pošiljatelj izven Ljubljane pa oddaja dopisnice najbližje-

mu izmed zgoraj navedenih Poverjenstev I. R. K.

Pošiljateljem se priporoča, naj ne pišejo več kot eno dopisnico tedensko.

Ta poštnine prosti način dopisovanja je veljaven samo za vojne ujetnike in civilne vojne interanirance v taboriščih in kraljevini, zato se ne more na navedenih dopisnicah pisati političnim konfirancem v določenih občinah, kaznjencem v kaznilnicah (Casa penale) ali jetnikom v sodnih zaporih (Carceri giudiziari). Za vse te veljajo splošni poštni predpisi kot za ostali civilni poštni promet.

Za dopisovanje z vojnimi ujetniki v Nemčiji se smejo uporabljati le dopisnice ali pisma za odgovor, ki jih pošilja ujetniki iz Nemčije. Ta korespondenca se oddaja lahko v vsak poštni nabiralnik.

Korespondenca, ki ne bo povsem odgovarjala zgornjim določilom, se ne bo odpremljala naslovničnem.

DNEVNE VESTI

— Na polju slave je padel višji kaporal Ernest Tardani iz Cingije de Botti pri Cremona, star 30 let. Bojeval se je v abesinski vojni, na somalijskem bojišču in po izbruhu sedanje vojne na severni afriški fronti. Izšel je iz fašističnih organizacij v Cingiji de Botti. Zapušča ženo in dva otroka.

— Odobreni zakonski osnutki. Iz Rima poročajo: Pod predsedstvom senatorja Belluza se je sestala senatna komisija nacionalne vzgoje in ljudske kulture. Navzočni so bili minister ljudske kulture eksc. Pavolini ter podtajnik za finance in narodno vzgojo. Komisija je razpravljala o raznih zakonskih osnutkih ter jih odobrila.

— Prva nacionalna kuncerejska razstava bo od 27. do 30. septembra v palači Arfati in Cremona. Pobudo razstave je podprlo ministrstvo za poljedelstvo in gozdarstvo, organiziral pa jo je živinorejski zavod ob sodelovanju zveze kmetijskih gospodinj ter Dopolavora. Razstava je razdeljena na tri skupine, vsaka skupina pa ima svoje sekcije. V zvezi z razstavo so bile razpisane tudi številne nagrade v skupnem znesku 27.000 lir. Na tej razstavi sodelujejo najbolj znani rejci kunccev iz vseh predelov Italije. Razstavi je priključena tudi razstava vseh onih predmetov ter izdelkov, ki so v zvezi z rejo kunccev. Na razstavi bodo vrtili poseben film z naslovom »Reja kunccev«, ki bo prikazoval rast kuncca, pa tudi predelavo njegove kože ter pridobivanje in predelavo volne angorskega kunca.

— Odlikovana črna srajca. Srebrno hrabrostno svetinjo so prejeli v spomin juhaško padli pripadniki bataljonov Črni sraj: Manipelski vodja Hamilkar Mazzocchi, ki je pripadal 63. bataljonu Črni sraj, črna srajca Horac Schiavi, ki je bil pri istem bataljonu Črni sraj, ter črna srajca Amelji Carletti, ki je pripadal istemu bataljonu Črni sraj.

— Nezgoda škofa iz Pole. Po nesrečnem naključju se je pripetila v Poli prometna nesreča, pri kateri je bil ranjen škof Pole in Parenza mons. Radossi. V ulici Carducci v Poli sta sredi divjajočega neurja trčila skupaj avto, v katerem se je vračal domov mons. Radossi, in neki avtokar. Pri sunku je obil škof Radossi poškodovan na čelu in lažji možganski pretres. Škofa so prepeljali v pokrajinsko bolnišnico v Poli, kjer so zdravniki napovedali okrevanje v 20 dneh, razen če bi se pojavile kakšne komplikacije.

— Škofa v počitniških kolonijah libijske dece. Iz San Rema poročajo: Tri počitniške kolonije, namenjene libijski deci, ki so v našem mestu, so poselili škofa iz Tripolisa in Derne mons. Facchinetti ter mons. Lucato in namestnik apostolskega delegata mons. Moro iz Bengazija. Vsi trije prelati so se del časa pomudili med libijsko dečo ter se zanimali za njihov potek ter njihove libijske starše. Zatem so si ogledali kolonije libijske dece v Ospedalettu, Mentonu in Bordigheriju.

— Nadzorstvo nad mlini poverjeno konfederaciji industrijev. Minister poljedelstva in gozdov je, kakor poročajo iz Rima, poveril fašistični konfederaciji industrijev nalogo, da vrši stalno in intenzivnejše nadzorstvo nad mlini ter nad mletjem. To nadzorstvo bo vršila omenjena konfederacija s posebno organizacijo, ki bo prilagojena temu smotru, ter osebam, ki imajo na razpolago motorna kolesa in ki mu pripadajo posebne pravice, da z njimi lahko uveljavljajo svojo avtoriteto.

— Pristojnost hrvaškega konzula v Milanu. Te dni je prejel pooblastilo za izvrševanje konzulskih dolžnosti dr. Vjekko Svilokos, generalni konzul Neodvisne Države Hrvaške v Milanu s pristojnostjo, ki se razteza na področje Piemonta, Lombardije, Ligurije, Venecije, Tridenta, Emilije ter pokrajini Vicenza, Belluno, Padova, Rovigo, Treviso, Venezia in Verona.

— Huda ura s točo nad San Remom. Po delj časa trajajoči suši je zabesnelo nad San Remom ter okolično silno neurje, ki je trajalo več ur. Vmes je padala toča, ki je izdatno poškodovala nasade povrtnine in zelenjave. Trpel pa so tudi sadovnjaki in nasadi oljk. Toča je bila tako debela, da je pobila na stotine stebel po rastlinjakih. Ob silnem nalivu je bilo več klete poplavljenih. Toča je pobila na tisoče vrabcev.

— Nova uprava bolognske pokrajine. Obnovljena je bila uprava pokrajine Bologna, ki prevzame svoje posle po dosedanjih, katere funkcija doba je potekla z minulim štiriletjem. Za predsednika je bil imenovan dr. inž. Avgust Baulina Paleotti, vpisan v stranko od marca 1919, za podpredsednika pa dr. Ivan Baravalli, vpisan v stranko od 1921, skvadrist, udeleženec pohoda na Rim, ranjen, fašist liktorske prepinice.

— Nova serija znakov ob 300 letnici G. Galileja. Ob 300 letnici smrti Galileja Galileja je bila izdana nova serija znakov po načrtu prof. Konrada Mezzane. Nova serija teh spominskih znakov obsega štiri vrednosti po 0.10 lir, 0.25 lir, 0.50 ter 1.25 lir. Te znamenke pridejo v prodajo dne 28. septembra do vključno 31. marec 1943. Veljavne bodo do 30. junija 1943, izmenjane pa bodo do 31. dec. 1943.

— Moštvo »Aquila« poromalo k Mariji. cerkvi v Pompejih. 30 mornariških častnikov, devet bolničarjev in 300 mornarjev, ki so bili na bolnišničnem parku »Aquila«, ki je bil nedavno po sovražniku napaden na Sredozemskem morju, se je podalo na romanje k cerkvi Marije rožnega venca v Pompejih. Tukaj je kaplan parnika Don Bassotti daroval mašo, ki ji je prisostvoval tudi vatikanski državni tajnik kardinal Maglione.

— S 50 lirami je postal milijonar. Gospod V. A., ki stanuje v občini Orsola pri Chietiju v napoljskem okolišu, je zadel s 500 lirskim zakladnim bonom, ki ga je po običajnih pogojih dobil pri Napoljski banki, srečno številko, ki mu je prinesla pri zbiranju milijon lir. Nov milijonar, ki je bil deležen bančnih olajšav, je plačal za 500 lirski bon 50 lir naplačila.

— Tripolitanski apostolski vikar v Rimu. Te dni je prispel iz Tripolisa v Rim tripolitanski apostolski vikar mons. A. Facchinetti, ki bo sprejel v papeževi avdienci.

— Nemški tehnik in poljedelci si ogledujejo sadovnjak »Arnaldo Mussolini«. Višji inšpektor nemškega sadjarstva in vrtnarstva prof. Wirth je prispel v Italijo s skupino tehnikov in kmetovalcev. Nemški gostje so si v spremstvu predsednika zavoda za sadjarstvo in vrtnarstvo ogledali vrzorni sadovnjak »Arnaldo Mussolini« v Sabaudiji. Prof. Wirth je izrazil svoje priznanje za vzorne nasade, obenem pa je povabil italijanske strokovnjake prof. Faragutija v Nemčijo, da si tam ogleda vzorne sadovnjake, ki so bili urejeni po sistemu in metodi prof. Wirtha.

— Ob XII. umetniški razstavi v Milanu, ki ima medpokrajinski značaj in ki je povezana z natečajem »Lombardske pokrajine«, je razsodišče že pričelo s svojimi pripravami. V razsodišču so slikarji Orest Bogliardi, Gino Moro in Josip Migone, razen tega kiparja Filip Tallone in Giannino Castiglioni. Tajnik sindikata slikar Franc Dal Pozzo predseduje omenjenemu razsodišču.

— Iz »Službenega lista«. Službeni list za Ljubljansko pokrajino št. 76, z dne 23. septembra 1942/XX, objavlja določbo o ureditvi solstva, odpravo omejitev za vino ter odobritev pravil Zveze svobodnih poklicev in umetnikov ljubljanske pokrajine in zaveznih pravil.

— Odprava omejitev za vino. Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine odreja: Določbe navedbe z dne 22. maja 1942/XX, št. 96 s predpisi o ureditvi preskrbe z vinom se odpravljajo. Zbiranje, prevažanje in trgovanje z vinom je prosto vsakršne omejitve (zapore) in smejo te posle izvrševati podjetja, zasebniki in ustanove, ki so jih doslej upravičeno opravljali. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino, torej s 23. septembrom.

— Nesreče. V zadnjih dneh so na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnice sprejeli naslednje ponesrečence: Ljudmilo Poje, 11letno hčerko poljske delavke iz Mlake pri Kočevju, je ugriznil pes v desno nogo. — Miro Ograjšek, 5letni sin rentnika iz Ljubljane, je padel na dvorišču in si zlomil levo nogo. — Jožefa Jordan, 63letna žena vpkokojenega strojevodje iz Ljubljane si je pri padcu na dvorišče zlomila desnico. — Adolf Jus, 15letni sin krojaškega mojstra iz Ljubljane si je pri padcu z drevesa poškodoval hrbtnico. — Rajko Novohradski, 72letni mestni ubogi iz Ljubljane, si je pri padcu na cesti zlomil levo nogo.

— Nov. pobuda k poglobitvi italijansko-hrvaških kulturnih stikov. Pobuda za uvedbo posebne »Hrvaške ure« v italijanskih radiofonskih oddajah postaja je vzbudila na Hrvaškem pohvalno priznanje. Zagrebško časopisje o tem obširno poroča ter poudarja, da je s to pobudo storjen nov korak v obojstranskem razvitku ter poglobitvi kulturnih odnošajev.

— Epidemija spanja med psi v Rovgu. Prebivalci Rovga so opazili te dni, kako se je polastila vseh psov v naselbini prava epidemija spanja. Začuden so se spraševali po vzroku popolne tišine ob jutranjem svitu, ko ni bilo nikjer čuti običajnega pasjega lajanja. Šele v popoldanskih urah so se psi oglašili. Toda že pred tem je bila uganka pojasnjena: Ponoči so obiskali hiše, kjer imajo pse čuvarje, drzni tatinski zlikovci, ki so se zavarovali pred psi na ta način, da so jim dali zaviti malo sredstvo, ki jih je takoj uspavalo.

— Zvišan kapital Glavne italijanske petrolejske družbe. Kakor poroča gospodarsko finančni dopolnilni vestnik »Agite«, se je delniški kapital Glavne italijanske petrolejske družbe zvišal od 500 milijonov lir na 1.000.000.000 lir. Država bo soudeležena pri zvišanju kapitala z zneskom 300.000.000 lir. Nacionalni zavarovalniški zavod in Nacionalni fašistični zavod za socialno preobrazbo pa vsak s 100.000.000 lirami.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavskih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Izvrstna družabna komedija

v najmodernejšem stilu

Poslednji ples

Najboljši film elegantne Elze Merilni

V ostalih vlogah: Amedeo Nazzari,

Paolo Stoppa

KINO UNION TELEF. 22-21

Zapletena družabna zgodba o otroku,

ki si ga lastijo kar trije očete

Očka za eno noč

V glavnih vlogah: Leonardo Cortese,

Rosetta Tofano in drugi

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Krasna glasba, prelepe pesmi

v veselim filmu

Fortuna — Sreča

Odlični umetniki: Maria Denis in Ugo

Cesari — Režija: Max Neufeld

— Avtarična pralna sredstva. V prizadevanju po avtarični zadostitvi vsem potrebam narodnega življenja in tudi na torišču raznih pralnih ter čistilnih sredstev, so bili doseženi izpolni uspehi. Agencija »Agite« poroča o novem avtaričnem čistilnem sredstvu, ki so ga nazvali »Bucato Vela«. Postopek proizvodnje tega avtaričnega sredstva so temeljito proučili številni italijanski kemiki. Vse vrstne, ki sestavljajo to novo sredstvo, so italijanskega izvora. Uporaba novega pralnega sredstva je zelo preprosta. Uporablja se lahko tudi pri bolj finih tekstilnih blagih. Perilo je zelo čisto, opere se pa lahko z njim tudi obleka.

IZ LJUBLJANE

Nabava jaje

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata v Ljubljani opozarja konzumente, da bodo trdke A. Smrkolj, Fr. Pogačnik, A. Pauli, F. Niklsbacher izdajale konzumentom jajca samo še do 30. sept. t. m. Kdo jaje ne bo odvezl do navedenega dne, bo zamudil rok. Vse navedene trdke izdajajo jajca vsak dan od 8. do 12. in od 14.30 do 18. ure. Da ne bo zadnji dan navala, naj odvezne vsako jajca že prej.

★

— Ij Spored simfoničnega koncerta v proslavo 150letnice rojstva skladatelja G. Rossinija. 1. Uvodna beseda — docent Marija Lipovšek; 2. Izvajanje predigra iz Rossinijevih del: Stabat mater, Obleganje Korinta, Viljem Tell in po odmoru Italijanka v Algiru, Kraljica sraka in Semiramida. Simfonični koncert bo vodil dirigent Drago Sijance, izvajal ga bo združeni operni in radijski orkester. Začetek točno ob pol 7. uri zvečer. Predprodaja vstopnic pri dnevnih blaginji in operi.

— Ij Najtoplejše jutro v tem mesecu. Prevladuje značilno južno vreme, kakršno je pri nas navadno najbolj pogosto jeseni in spomladi. Včeraj je kazalo, čeprav značilni tlak ni bil posebej visok, da se bo vreme zopet izboljšalo. V resnici je bilo nekaj prijetnih solčnih ur. Popoldne je začel plati močen jug in vedno bolj se je oblačilo, vendar pa dežnikov nismo še potrebovali. Pomoči se je pa pooblašilo še bolj in dobili smo precej dežja. Davi je bilo nebo še delno oblačno, megle pa ni bilo kakor navadno ob toplih jutrih, ko prevladuje jug. Oblaki so izredno lepo žareli, tudi kakor le ob južnem vremenu, ko moramo pričakovati dež. Zračni tlak ponoči ni več popuščal. Davi je bil približno prav tako visok kakor včeraj zjutraj. Znašal je 771.3 mm. Najbrž bo danes v predelkih še deževalo, posijalo pa bo od časa do časa tudi sonce. Današnje jutro je bilo najtoplejše doslej v tem mesecu. Minimalna temperatura je znašala 16.2°. Včerajšnja maksimalna temperatura je bila višja, kakor v sredo (16°), znašala je 22.8°.

— Ij Ribji trg. Tudi danes so na ribjem trgu prodajali le prekatene morske ribe, ki jih je bilo dovolj v primeri s povpraševanjem. Napredaj so bile skuše in slaniki po L 44 kg.

— Ij Zvišanje prejemkov delojemalcev v brivsko-frizerski stroki. Dne 16. septembra 1942 je bil podpisan od Pokrajinske zveze delojemalcev in Pokrajinske delavske zveze mezdni sporazum, na podlagi katerega se zvišujejo s kolektivno pogodbo za brivsko-frizersko stroko določene plače v vseh razredih tako v Ljubljani kakor tudi na podeželju z veljavnostjo od 1. avgusta 1942 za 30 (trideset) tedensko.

— Ij Upraviteljstvo deške ljudske šole na Ledini obvešča starše iz šolskega okoliša Ledina, da bo vpisovanje otrok v šolo dne 28. septembra, in sicer za I. razred v upraviteljevi pisarni, za druge razrede pa v zbornici v prvem nadstropju. Pri vpisu za I. razred morajo starši predložiti krstni list otroka ali družinsko knjižico in potrdilo, da je otrok cepljen proti kozam in proti davici. Za druge razrede morajo predložiti izpričevalo o dovršitvi prejšnjega razreda. — Istočasno je vpisovanje v otroški vrtec. Upraviteljstvo.

— Na II. moški meščanski šoli v Ljubljani (Bežigrad) bodo izpiti za učence, ki se niso dobili dovoljenja za prestop meje, v torek, 29. septembra, in v sredo, 30. septembra. Izpiti se začno ob 8. zjutraj. Ravnateljstvo.

— Vse one trgovce in peke, ki nimajo za ves mesec dosti velikih zalog blaga vabi mestni preskrbovalni urad, naj pridejo v soboto, ponedeljek in torek 26., 28. in 29. t. m. ob 8. v odsek za razdeljevanje moke, riža in testenin. Sreboj morajo prinesiti obe knjigi in priložiti listek z navedbo, katero in koliko blaga potrebujejo. Obenem pa opozarjamo vse one, ki imajo že za ves mesec dosti veliko zalog, naj ne prihajajo, ker ne bodo dobili nakazil.

— Ij Koncert na dveh klavirjih. Na koncertnem sporedu so skladatelji Longo, Grieg, Tomc, Reinberger in Rahmaninov. Longo je zelo dober, plodovit komponist, ki je pisal pod vplivom nemških klasikov. Na našem sporedu je zastopan z dvojje svojih del. Najprej z Variacijami, ki ima tri stavke, ki so vsi izredno ljubki in melodiozni. O ostalih delih

Obvestilo

DRUŽBA »EMONA«, ZAVOD ZA POLJEDELSTVO IN NEPREMKNINE V LJUBLJANI, je preselila svoje pisarne

v palačo »Bat'a«, Ulica 3. maja št. 1

Interesenti za nakup zemljišč in hiš se lahko zgledajo v teh pisarnah od 16. do 18. ure vsak dan, razen ob sobotah in praznikih dneh.

spregovorimo jutri. Koncert bodeta izvajali pianistki Silva Hrašovec in Liarta Bizjak — Valjalo, vršil se bo v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 7. uri zvečer v mali filharmonični dvorani. Vstopnice so na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice.

ŠAH

Na pol poti

v monakovskem turnirju

Monakovski šahovski turnir za naslov evropskega prvaka je dosegel s šestim kolom prvo polovico. Med tem so bile odigrane vse višje partije iz prejšnjih kol, vendar položaj ni popolnoma razčiščen, ker je bila v šestem kolu večina iger prekinjena.

Edina partija, ki se je končala, je bila igra med Keresom in italijanskim mojstrom Napolitanom. Keres je prisilil Napolitana, da mu je žrtvoval kvaliteto, oakar se je moral po 36. potezu udati.

Dvomljiv je položaj Aljehina v igri proti nemškemu mojstru Richterju. Richter je osvojil Aljehinovo kraljico in kmeta, zato pa je prepustil svetovnemu prvaku stolpa in dve lahki figuri. Begoljubov je imel nekaj časa proti Foltysu izgleda na zmago, kasneje se je njegov položaj rahlo poslabšal in ob prekinitvi ni mogče reči, kakšen bo izid. Isto velja za partijo med Rellstabom in Rohackom.

V ponedeljkovem nadaljevanju prekinjenih partij je Aljehin premagal Richterja in Barca Stoltza. Begoljubov je izgubil proti Stoltzu in Rabar proti Jungu. Tako je bilo po šestem kolu stanje v turnirski tabeli naslednje: Aljehin in Keres vodita s 4 in pol točke, Foltys ima 4, Rellstab 3 in pol, Begoljubov 3 (1) in Junge 3.

V kvalifikacijskem turnirju se vedno krepko vodi šved Danielsson s 5 točkami pred Madžarom Szilyem s 4 in pol točko.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

LA CELEBRE SLAVNA OPERNA
ARTISTA LIRICA PEVKA

GIANNA PEDERZINI

ha inciso per la je pela za trvdko

C. E. T. R. A.

alcune canzoni di gran successo

nekoliko slavnih pesmi

Disco — plošča AA 303

Ninna Nanna Grigioverde

(Militello - Mari) canzone — pesem

Lili Marleen

(Schultze - Rastelli) canzone marcia — koračnica

Disco — plošča AA 305

'o surdato 'nnamurato

(Camino - Califano) canzone marcia — koračnica

L' addio del bersagliere

(Lama - Genise) canzone marcia — koračnica

Produttrice concessionaria esclusiva - Izključno pooblaščen proizvajalka

„S.A. C.E.T.R.A.“ - VIA ARSENALE 17 - TORINO

M A L I OGLASI

SPALNICA

iz orehovega lesa, formirana, moderna, solidno izdelana po nizki ceni napredaj. — Artnak Josip, mizarstvo, Jenkova ulica 7.

Prošnje za triciklje

za dovolitnice, kakor tudi prevode v italijanščino oskrbuje pisarna Volčič, Knafljeva (prej Dvorkova) 13. tel. 36-96 8966-37

Nobena skrivnost ni, da imajo oglasi v »Slovenskem Narodnem« veliki uspeh.

Kadar potrebujete kar koli, se poslužite oglasa v »Slovenskem Narodnem«.

OGLAS V »SLOV. NARODU« POMENI USPEH

Če isti dan sprejeto na oglašni oddelki naročila zmerom do 9. ure dop.

Sai quando si chiude la Lotteria? Ali veš kdaj se zaključí loterija?

La chiusura è imminente. Affrettati. Se ancora non l'hai fatto devi acquistare oggi stesso qualche biglietto della Lotteria di Merano. 12 lire possono farti svegliare milionario fra pochi giorni. Non voltare le spalle alla fortuna, potresti rimpiangerlo per tutta la vita. 12 lire è una somma così modesta di fronte alla possibilità di fare la tua felicità e quella dei tuoi cari.

Zaključek prodaje je blizu. Požuri se! Ako še nisi storil, moraš še danes kupiti kako srečko Loterije di Merano. 12 lir te v kratkih dneh lahko zbudi kot milijonarja. Ne obračaj sreči hrbta, boš lahko obžaloval vse življenje. 12 lir je tako skromna vsota v primeri z možnostjo ustvariti si lastno srečo in srečo svojih dragih!

Regala milioni fino al 27. Settembre a merano

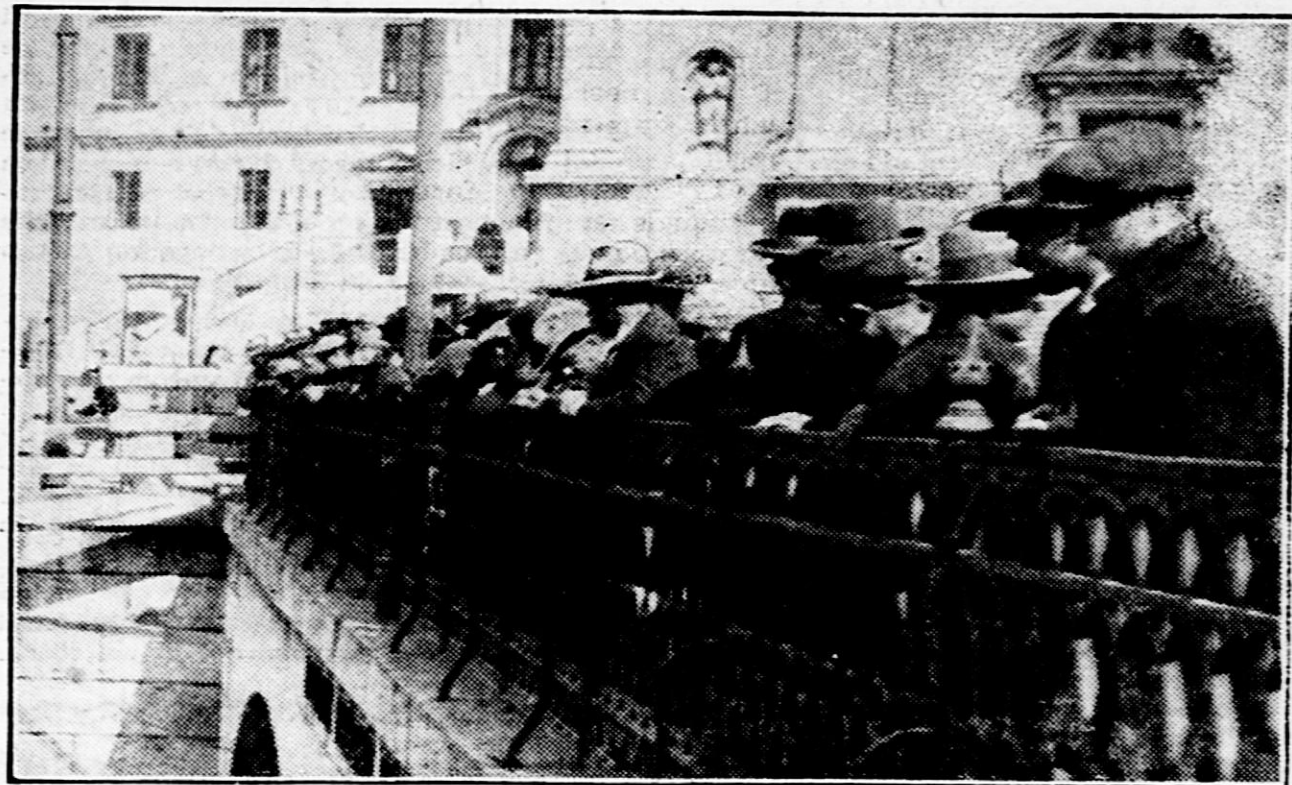
Loterija di Merano daruje milijone do 27. sept. opolnoči, neprekinen zaključek prodaje srečk!

Per l'acquisto dei biglietti rivolgersi all'Intendenza di Finanza, Trieste, rimettendo L. 12,— per ogni biglietto, più le spese postali.

Srečke lahko kupite pri Intendenza di Finanza, Trieste, s tem, da nakažete tjakaj L. 12.— za vsako srečko in poštne stroške.

100 letnica otvoritve Franciščanskega mostu

Danes je minulo 100 let, kar je bil izročen prometu — Gradbeni stroški so značali 46.316 fl.

Ljubljana, 24. septembra

Ljubljansko trimostje je šele novejšega datuma. Večina ljubljancev se bo še spominjala, da je pred dobrimi 13 leti vodil čez Ljubljano pred franciščansko cerkvijo en sam, današnji srednji most. Služil je uspešno pešcem in vozilom, vendar pa so ga, ker je bil promet vedno večji, razbremenili z dograditvijo dveh stranskih mostov, namenjenih samo pešcem. Tako je nastalo trimostje. Srednji most ima zanimivo zgodovino, ki jo je vredno danes obmisliti, saj poteka danes 100 let, kar je bil predan prometu.

Špitalski most predhodnik Franciščanskega

Najstarejša ljubljanska mostova sta bila špitalski in čevljarški. Slednji je po mnenju zgodovinarjev najstarejši most preko Ljubljane v mestu. Dolgo časa je bil tudi edini. Šele v 14. stoletju so potem zgradili špitalski most, ki so ga takrat imenovali spodnji most, v nasprotju s čevljarškim, ki naj bi bil Gornji. Oba sta bila lesena. Mostova sta bila zelo važni prometni spojnici v mestu. To so kmalu spoznali kramarji, ki so na njih na obeh dovozi prostora, da so si postavili na levi in desni strani lesene kolibe, v katerih so ponujali svoje blago. Če primerjamo današnje in takratne razmere, bi lahko rekli, da sta bila oba mostova takrat nekakšni ljubljanske nadrobne trgovine. Vsak ljubljane je moral vsaj enkrat na dan čez ta ali oni most, moral je mimo teh kramarskih kolib in živahni prodajalci so ga že znali pritegniti in premamiti, da jim je dal kaj zaslužiti. Na špitalskem mostu so bile postavljene kramarske kolibe v juliju in avgustu leta 1657, kasneje se je njihovo število pomnožilo in so kramarji med leti 1768 in 1770 zasedli ves razpoložljivi prostor.

Kramarske kolibe so bile prvotno mestna last. Na povelje cesarja Jozefa II. so jih 27. januarja 1785 prodali na javni dražbi. Na špitalskem mostu je še pred kolibami stalo tudi staro znamenje, to je razpelo, ki stoji danes v stenski vdolbini vrh levega stopnišča poleg vhoda v franciščansko župnijo.

Ukaz o gradnji novega, današnjega mostu

Stalne plovne na Ljubljanskem barju so, kakor smo že opisali večkrat, zahtevale vedno znova poglobljanje struge Ljubljane. Niti Gruberjev prekop ni odpravil poplavl. Tako so poglobljali strugo Ljubljane tudi v letih 1824 do 1828. Posledica teh del je bila, da so se leseni stebri, koje in piloti špitalskega (enako seveda tudi čevljarškega) mostu močno omajali. Ker most že prej ni bil v najboljšem stanju in so ga morali večkrat popravljati, je ilirski guverner leta 1834 preko ljubljanske kresije ukazal mestnemu magistratu, naj ga podre in zgradi novega. Enak ukaz je prišel tudi za čevljarški most.

Zadeva pa ni bila enostavna, ker so bile kolibe na mostu zasebna last. Mesto je bilo vezano s posebno pogodbo, da da kramarjem na razpoložljivo, ali pa stare odkupi. Posvetovanju, kaj naj se ukrene, so se vlekla tja do leta 1838, ko je bilo obnem tudi sklenjeno, da novi most ne bo več lesen.

temveč železen ali zidan. Nekaj kramarskih kolib so je mestnemu svetu posrečilo odkupiti, ostali lastniki pa niso hoteli prepovedi priti do dober zaslužek in so se protivili prodaji za ponujano ceno. Tako je prišlo do sklepa magistrata, da zgradi kramarjem namesto sedanjih kolib, zidane prodajalne v Prešernovi, takratni Slonovi ulici, ki se daleč ni bila podobna današnji in niti ni bila tako pomembna. Ta sklep je potem obveljal in leta 1842 so že začeli podirati stare kramarske kolibe na špitalskem mostu in zidati nove v Slonovi ulici.

Špitalski most so začeli podirati sredi maja l. 1841

Po sedmih letih reševanja vražanja kramarskih kolib so končno maja leta 1841 prišli tako daleč, da so delavci začeli most podirati. Gradnja mostu je 26. marca izdal beljaški podietnik Picco za 39.499 fl. Ta vsota se je kasneje zvišala zaradi raznih sprememb med gradnjo, zaradi naprave zasilne brvi, ograje ob škarpah na 46.316 fl.

Zasilna brv, ki smo jo omenili med izrednimi stroški, je bila potrebna, da se je omogočil vsaj pešcem prehod čez Ljubljano. Upoštevati je treba, da je bil isto-

časno zaprt za promet tudi čevljarški most. Vozovni promet je bil mogoč edino le preko Sentjakobskega mostu, ki je bil takrat prav tako slab kakor špitalski in čevljarški.

Gradnja novega mostu je naglo napredovala. Delo je bilo zelo solidno in so kot gradbeni material porabili 88.000 stotov rezanega kamna. Še pred jesenjo leta 1842 je bil most dograjen na veliko veselje ljubljancev, zlasti tistih kramarjev, ki so imeli prej svoje kolibe na starem mostu, sedaj pa so čakali v Slonovi ulici na kupce z onstran Ljubljane, kjer je bilo še vedno središče mesta.

Otvoritev mostu je bila naznanjena za v nedeljo 25. septembra in so k njej povabili tudi razne vidnejše osebnosti z Dunaja. Slovesnost predaje mostu splošni uporabi je spremljalo streljanje z ljubljanskega gradu in razne druge prireditve, ki so običajno združene s takimi priložnostmi, ko je zraven kakšna visoka oseba. V svoji brezmejni vdanosti so takratni mestni očetje sklenili krstiti novi most za Frančev most, današnje Cankarjevo nabrežje pa za Frančev nabrežje. Ljudstvo jih je kmalu desavuiralo. Most so ljubljanci še dolgo imenovali kar špitalski most, šele kasneje se ga je oprijelo ime Franciščanski most. Letnica zgraditve mostu je ovekovečena na srednjem oporniku, kjer je napisana s kovinskimi črkami v rimskih številkah MDCCCXLI.

Vloga novega mostu

Novemu mostu je bila v preteklih sto letih v zvezi z neprestano rastjo ljubljane, ki je vedno bolj silila proti Tivoliju, Bežigradu in Šiški, odločena izredno važna vloga. Če danes ocenjujemo njegov pomen, ni težko spregledati, da je najvažnejši most v mestu. Preko njega so se iz stare Ljubljane selili meščani vedno bolj proti novim mestnim predelom, ki so nastajali okoli današnje glavne pošte, okoli Ajdovščine, glavnega kolodvora itd.

Ko je v začetku sedanjega stoletja stekel v ljubljani tramvaj, je franciščanski most bil dovolj solidno zgrajen, da je prevzel nase njegovo breme. Enako se je izkazal tudi v novjših letih, ko je šlo preko njega vedno več avtomobilskega tovornega prometa. Njegovo važnost dokazuje tudi nujnost njegove razbremenitve, ko so se morali pešci umakniti z njega na oba mostova, ki tvorita danes skupno z jubilejnim trimostjem.

Strah pred umiranjem

po mnenju najizkušenejših zdravnikov ni utemeljen

Rimski pesnik in mislec Seneca, ki ga je cesar Neron prisilil k samomoru, pravi v svojem navodilu za krepkosto življenje, da se ljudje ne boje toliko smrti kolikor misli in predstav o umiranju samem. Z mislijo na smrt se mnogi ljudje sprijaznijo. Eni upajo, na večno veselje v nebesih, drugi na snidenje s svojimi prijatelji in znanci, tretji pa na mir in pokoj, ki jim ga ne bo nihče več motil.

Vse bi bilo v redu, samo če bi ne bilo treba umreti. Strah pred umiranjem je pa tako star kakor človeški rod in vendar še ni premagan. Nihče seveda ne more iz lastne izkušnje povedati, kako je človeku pri srcu, ko mu poteka koščena žena na duri, kajti z onega sveta se ni še nihče vrnil. Pač pa lahko s precejšnjo verjetnostjo trdimo, da strah pred umiranjem ni umesten. To lahko potrdijo najizkušenejši zdravniki in mnogi drugi ljudje, ki so stali večkrat ob smrtni postelji ali pa ki so bili sami na pragu smrti, pa so se v zadnjem hipu kakorkoli rešili in si podaljšali življenje.

Sloveči zdravnik Hufeland je napisal: Ljudje se mnogo manj boje smrti kakor umiranja. Mnogi ljudje imajo kaj čudne pojme o zadnjih trenutkih življenja, o ločitvi duše in telesa, toda vse to nikakor ni utemeljeno. Ne smemo presojati umiranja po drgetanju umirajočega telesa, po hroptanju ali dozdevnem strahu. Ti pojavi vzbujajo strah in grozo samo med gledalci, ne pa pri umirajočih. Ki o tem sploh ničesar ne vedo. — Znani dunajski profesor in zdravnik Nothnagel je predaval nekoč o umiranju in v svojem klasičnem predavanju je dejal med drugim: Grozo vzbujajoče predstave o telesni smrti žive navadno samo v domišljiji. Zares grozo

vzbujajoča smrt je zelo redka in če že moramo govoriti o njej, so v takih primerih krivi drugi ljudje. Groza je recimo smrt na grmadi ali po mučenju. Narava je pa večinoma bolj usmiljena kakor človek. — V skladu s tem prepričanjem je Nothnagel pozneje povsem mirno čakal na svojo smrt in že v zadnjih trenutkih, ko je dobival hude srčne krče, je vestno zabeležil vse, kar more ugotoviti zdravnik na lastnem telesu v zadnjih trenutkih življenja.

Bolezen, ki ji sledi smrt, lahko seveda povzroči hude bolečine, toda prehod iz življenja v smrt, torej umiranje, ne povzroča nobenih bolečin. Besedi smrtni boji si ljudje večinoma napačno razlagajo. Ne gre namreč za noben zavestni boj, temveč samo za refleksne kretanje, ki vzbujajo prav tako kakor hroptenje več bolesti ali groze, pri gledalcih kakor pri umirajočem. Pogosto bolnik že vnaprej slut, da se mu bliža konec. Taki bolniki postanejo čudovito mirni, sami narekujejo svoje oporoče, ki sebi pokličejo svoje in se od njih poslovijo, potem pa mirno zatisejo oči. Mnogi bolniki imajo pred smrtjo radostne privide, mnogi ohranijo svoj humor do zadnjega trenutka. Da umiranje ne zahteva nobene borbe je medicinsko dokazano, s tem, da je potrebno za normalno delovanje možganov, torej tudi za zavest mnogo krvi, v kateri je mnogo kisika. Ko se pa bliža človeku smrt, začnejo pešati srce in pljuča, tako da pojema tudi krvni obtok. Kri se končno sploh ustavi, človek se pogreze v spanju podobno stanje in slednjič se sploh onesvesti.

Celo našina smrt pogosto ne napravi vtisa, da bi umirajoči trpel. Ko je bila avstrijska cesarica Elizabeta zabodena, so jo

Duce pregleduje pri Capanellah oddelke protibrabne službe

vprašali, če čuti bolečine. Cesarica je začudeno odgovorila: Bolečine? Prav nobenih. Kaj se je pa zgodilo? Čez nekaj minut je umrla, kajti njeno srce je bilo prebodoeno in smrt je nastopila zaradi notranje izkrvavitve. Francoski kralj Henrik IV. je zaklical, potem ko ga je bil Ravalliac zabodel, Ranjen sem. Takoj je pa pripomnil: Ne, nič se ni zgodilo, zmotil sem se. V naslednjem trenutku se je zgrudil na tla. Angleški zdravnik Hunter je dejal v zadnjem trenutku: Če bi imel toliko moči, da bi lahko držal pero, bi opisal, kako prijetno je umirati. Ljudje ki so se ze potapljali pa so jih v zadnjem hipu rešili, pripovedujejo, da so imeli potem ko so onesvestili lepe, prijetne privide.

Ostrejši ukrepi proti židom

Policijski ravnatelj bolgarske pokrajine Plovdiv je prepovedal židom posejanje gledališč in kinematograf ter 14tih javnih lokalov, treh večjih mestnih parkov in 10 najbolj znanih hotelov. Poleg tega je bilo židom prepovedano hoditi po dveh glavnih ulicah mesta in pojavljati se na obeh kolodvorih, razen če potujejo s policijskim dovoljenjem. Židje tudi ne smejo pred 10. uro zjutraj hoditi v trgovine in na trg. Prepoved se nanaša na vse, ki nosijo židovsko zvezdo kot zunanji znak židovstva. Vojaško sodišče v Sofiji je obsodilo dva žida brata zaradi utaje delnic v vrednosti 27 milijonov levov, nekakega tretjega žida pa zaradi istega delikta na tri leta težke ječe in 100.000 levov denarne globe.

Pristojne rumunske oblasti so omejile razne pravice židov, na drugi strani pa uredile njihove dolžnosti do države. Na podlagi navodil maršala Antonescu so oblasti med drugim odredile, da židje od 1. oktobra dalje ne smejo več imeti arijskih uslužbencev. Kdor bi kršil to odredbo bo najstrožje kaznovan. Rumunsko vojno ministrstvo je pa izdalo preko generalnega štaba odlok, po katerem se morajo do 15. oktobra prijaviti vsi nad 18 let stari židje pri pristojnih vojaških oblastih, da izpolnijo svojo vojaško dolžnost. Židje, ki bi tega ne storili, bodo z rodbinami vred izgnani.

Premije ukrajinškim varčevalcem

Gospodarska banka v Rovnu je sklenila izplačevati vlagateljem premije, da bi tako pospeševala varčevanje med ukrajinškim prebivalstvom. Vsakemu stotemu vlagatelju bo priznana premija v znesku 50 karbovancev in ta znesek mu bo pripisan k vlogi. 1. septembra je banka izplačala premije 300 in 400 vlagatelju. Premije lahko dobe samo domači vlagatelji, ki niso uslužbenec banke. 400 hranilnih računov izkazuje skupni znesek okrog 400.000 karbovancev.

Port Moresby

Japonske čete prodirajo proti Port Moresbyju. Izkrcaali so se pri Buni na vzhodni obali Nove Gvineje ter prekorčale na podu potu zapalu do 2000 m visoko pogorje Owen-Stanley. Zdaj so pred Kohodo in prodirajo dalje proti Port Moresbyju. Greben pogorja Owen-Stanley, ki so ga Japonci že prekorčali, je oddaljen v zračni črti od Port Moresbyja samo 75 km

in 30 km imajo japonske čete na tej poti že za seboj. Teren je pa zelo težak in zato gre njihovo prodiranje nekoliko počasneje.

Port Moresby je nazvalnejsje angleško oporišče na Novi Gvineji. Pristanišče izgrajeno kot oporišče za ladje in letala, prikriva severovzhodni bok Avstraliije. Port Moresby šteje 2000 prebivalcev, med njimi okrog 500 belokožcev.

Za smeh

V KROMI

— Ni mogoče, da sem popil deset vrčkov piva, — pravi gost natakarku. — V moj želedec jih gre največ osem.

— Zdi se mi, da je to točno, kajti deveti in deseti sta vam stopila v glavo.

VZOREN POUK

— Kaj pa je vašemu sinku, da ima vso glavo obvezano? Kaj ga bole zobje?

— Ne, oče mu je večeraj vtepal v glavo matematiko.

OTROSKE ZELJE

— Peka, kupi mi tega-le živega prašiča.

— Čemu ti pa bo?

— Lirje bi spravljal vanj, ker je moj mavčni doma premajhen.

V TRGVINAH S PTICAMI

Gospa bi rada kupila papigo in sicer mlado.

— Vzemite tole, ki bo živela še dvesto let, — ji pravi trgovec.

— Toda če ne bo res, vam jo prinesem nazaj, da mi vrnete denar.

VISA INSTANCA

— Ze zopet sem te videl s tistim postopcem. Kaj ti nisem enkrat za vselej prepovedal hoditi z njim? — zmerja oče svojo hčer.

— Da, prepovedal si mi res, toda obrnila sem se na višjo instanco in mama mi je dovolila hoditi z njim.

NASPROTNO

— Zdi se mi, da si velik sovražnik ženitve.

— Nasprotno, zelo me veseli, če se kdo oženi.

Radio Ljubljana

SOBOTA, 26. SEPTEMBRA 1942-JX

7.30 Pesmi in napevi. 8 Napoved časa — poročila v italijanski. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenski. 12.45 Koncert pianističnega dua Bizjak-Hrašovec. 13 Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.20 Lepe pesmi od večerj in danes — orkester vodi dirigent Angelini. 14 Poročila v italijanski. 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec — Pisana glasba. 14.45 Poročila v slovenski. 15. Pokrajinski vestnik. 17.10 Nove plošče Cetra. 17.55 Dr. Marjia Rupert: Zdravstveno predavanje za gospodinjice v slovenski. 19.30 Poročila v slovenski. 19.45 Polke in mazurke. 20 Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30 Vojaške pesmi. 20.45 Orgelski koncert Pavla Rančigaja iz cerkve Sv. Petra v Ljubljani. 21.10 Violinski koncert Franca Rojca-Ornikove (pri klavirju Marta Bizjak-Vajlalo). 21.35 Predavanje v slovenski. 21.45 Orkester vodi dirigent B. Adamič. 22.15 Novi orkester, vodi dirigent Fraga. 22.45 Poročila v italijanski.

D. Du Maurier:

101

Prva žena

Roman

Hiša je bila pogreznjena v velik pokoj, ko sem stopila iz gozda in se ji približala preko trat. Vabila me je kakor mirno pribežališče; zdelo se mi je, da je nisem še nikoli videla tako lepe. V tem, ko sem jo gledala s travnatega pologa, sem se z občutkom novega ponosa, ki me je pripravljaval v smeh, morda prvič zavedala, da je to moja hiša; da spadam k Manderleyju in da je Manderley moja last. Drevje, trava in cvetje na terasi se je zrcailo v okenskih šipah. Iz naga dimnika je vstajal tenak stebel dima in se izgubljal v zraku. Pravkar pokošena trava je dišala po senu. Kos je žvižgal v gostem listju divjega kostonja. Rumen metulj je frfotal pred menoj nad teraso.

Šla sem naravnost v obednico. Moj pribor je še vedno čakal, Maksimovega pa so bili odnesli. Na jedilni omari so bili pripravljani pladnji z mrzlim mesom in solatami. Nekaj trenutkov sem se obotavljala, nato sem pozvonila; Robert je takoj stopil izza španske stene.

»Je bil gospod tu?« sem vprašala.

»Da, gospa. Prišel je kmalu po dveh in v naglici poobedoval, nato pa spet odšel. Vprašal je po gospe, in Frith mu je rekel, da ste šli najbrže gledat ladjo.«

»Je naročil, kdaj se vrne?«

»Ne, gospa.«

»Morda je šel po drugi poti na obalo pa se nisva srečala.«

»Nemara, gospa.«

Ogledovala sem mrzlo meso in solato. Čutila sem, da mi je želodec prazen, a lačna nisem bila. Mrzlega mesa že celo ne.

»Bo gospa kaj vzela?« je vprašal Robert.

»Ne, sem odgovorila. »Ne... toda malce čaja mi lahko prinesete v knjižnico, Robert. Nič kolačkov, nič kruhkov. Samo čaja, kruha in masla.«

»Da, gospa.«

Stopila sem v okenjak in sedla. Manjkalo mi je Jasperja; gotovo je bil stekel za Robertom. Stara psica je dremala v svoji košari. Vzela sem »Times« in obrnila list ali dva, ne da bi čitala. Čuden je bil ta občutek, da se moram zamotiti, kakor v čakalnici pri zobozdravniku. Za nič ne bi bila zmogla toliko potrpljenja, da bi mirno sedela in pletla ali pa listala po kaki knjigi; ne, to pot sem čakala, da nastopi dogodek, ki si ga ni bilo moči naprej zamisliti. Strašni dopoldan, nasleda ladja, to da sem bila preskočila kosilo, vse je pospeševalo v meni skrito razburjenost, ki se je še nisem jasno zavedala. Zdelo se mi je, da stojim na pragu novega življenjskega razdobja, v katerem bo vse izpremenjeno in predugačeno. Deklico, ki se je bila snoči oblekla za maškaro, sem bila pustila za seboj; vse to so bili zdaj daljni, daljni dogodki. Bitje, ki je sedelo tu v okenjaku, je bilo novo, povsem različno od nje...

Robert je prinesel čaj; željno sem jedla kruh in maslo. Prinesel je bil tudi nekaj kolačkov, nekaj obloženih kruhkov in torto. Najbrže se mu je zdela potreba za samim kruhom in maslom poniževalna in nezdravljiva z manderleyskimi navadami. Ker sem se spomnila, da sem bila zaužila ob enajstih komaj požirek mrzlega čaja, sem z radostjo pozdravila kolačke in torto. Komaj sem bila popila tretjo skodelico čaja, se je Robert vrnil.

»Gospoda še ni nazaj, kaj ne, gospa?« je vprašal.

»Ne, sem odgovorila. »Zakaj? Ali ga kdo išče?«

»Da, gospa. Pri telefonu je kapitan Searle, pristaniški kapitan iz Kerritha. Zvedeti želi, ali lahko pride h gospodu de Winterju na osebni razgovor.«

»Sama ne vem, kaj bi rekla, sem odvrnila. »Kdo ve, kdaj bo doma... Recite mu, naj ob petih še enkrat telefonira.«

Robert je odšel in se čez nekaj minut spet pokazal. »Gospa, kapitan Searle pravi, da bi rad govoril z vami, če vam ni nadležno. Pravi, da gre za nekaj nujnega. Skušal je govoriti z gospodom Crawleyem, pa ga ni bilo v pisarni.«

»Torej bom govorila z njim, če je res nujno,« sem rekla. »Recite mu, naj takoj pride. Ima svoj avto?«

»Da, gospa. Mislim, da.«

Robert je odšel. Kaj naj rečem kapitanu Searlu? Gotovo je prihajal zaradi kake stvari, ki je zadelavala nasledlo ladjo. Vendar mi ni šlo v glavo, v kakšni zvezi naj bi bil s tem Maksim. Ko bi se bila nesreča zgodila v zalivu, bi bilo drugače. Zaliv je spadal k Manderleyju; vsekako bi morali prositi

Maksima za dovoljenje, če bi hoteli razstreliti kako skalo ali ukreniti kar si bodi drugega, da rešijo nasledni parnik. Toda veliki zaliv in kleči pod morsko gladino niso bile več Maksimova last. In kapitan Searle bi bil lahko koristneje porabil svoj čas kakor za to, da se pride razgovorjat z menoj o stvareh, ki jih ne razumem.

Očitno je bil sedel v avto takoj po tem, ko je govoril z Robertom, kajti četrte ure še ni bilo minilo, ko so mi ga javili.

Bil je še vedno v uniformi, kakor sem ga bila videla v prvih popoldanskih urah, ko je hodil okrog z daljnogledom. »Zal mi je, da se moj mož še ni vrnil,« sem rekla ter vstala in mu stopila naproti. »Najbrže ze spet pri morju, prej pa je bil v Kerrithu. Ves dan ga že nisem videla.«

»Da, slišal sem, da je bil v Kerrithu, a midva se nisva videla. Mislim, da se je peš vrnil na čeri, med tem, ko sem bil jaz v šalupi. Tudi gospoda Crawleya nisem mogel dobiti.«

»Ta nezgoda nam je postavila vso hišo na glavo,« sem dejala. »Jaz sem šla dol k morju in sem ostala brez kosila. In za gospoda Crawleya vem, da je odšel še pred menoj... A povejte mi, kako bo z ladjo? Jo bodo vlačili mogli potegniti s čeri?«

Kapitan Searle je začrtal z rokami velik krog. »V trupu ima precej globoko luknjo,« je odgovoril, »in rekel bi, da ne bo več videla Hamburga. A za ladjo ne gre. To naj opravi njen lastnik in za stopink Lloyda med seboj. Ne, gospa de Winter, nisem prišel zaradi parnika.«